

& qui receperit, & qui dederit huiusmodi pretium omnino damnatum, cum Giezi, & Simone condemnentur.

CAP. XL.

Religiosi pretio recepti, una cum recipientibus de monasterio expelluntur, & in arctioribus monasteriis ad agendam poenitentiam derivantur. Sed recepti ante istud Concilium, ponebantur sic recepti in aliis locis eiusdem Ordinis, nisi multitudo sit in causa: ita tamen, quod renuntient primae receptioni, & de novo recipiuntur.

Idem in eodem. a (an. eod.)

Quoniam b simoniaca labes adeo plerisque Moniales infecit, ut vix aliquas sine pretio recipiant in forores, paupertatis praetextu volentes huiusmodi vitium palliare: ne id de caetero fiat, penitus prohibemus: statuentes, ut quaecumque de caetero talem commiserint c pravitatem, tam recipientes, quam recepta, sive sit subdita, sive praelata, sine spe restitutionis de suo monasterio expellantur d, in locum arctioris regulae ad agendam perpetuam poenitentiam retrudenda. De his autem, quae ante hoc synodale statutum taliter sunt receptae, ita duximus providendum, ut remotae de monasteriis, quae perperam sunt ingressae, in aliis locis eiusdem Ordinis collocentur. Quod si forte propter nimiam multitudinem alibi nequiverint commode collocari, ne damnabiliter in seculo evagentur, recipiantur in eisdem monasteriis dispensative de novo, mutatis prioribus locis, & inferioribus assignatis. Hoc etiam circa Monachos, vel alios regulares decernimus observandum. Verum ne per simplicitatem, vel ignorantiam se valeant excusare, praecipimus, ut dioecetani Episcopi singulis annis hoc faciant per suas dioeceses publicari.

CAP. XLI.

Episcopi nihil exigere debent, ut permittant in Ecclesiis sibi subiectis Clericos institui, Monachos profiteri, vel mortuos sepeliri: alioquin exacta restituentur duplicata.

Idem in eodem. e

Audivimus f de quibusdam Episcopis, quod decedentibus Ecclesiarum Rectoribus, ipsas interdito subiiciunt, nec patiuntur alios in eisdem institui, donec ipsis certa summa pecuniae persolvatur. Praeterea cum miles, aut Clericus domum religionis ingreditur, vel apud Religiosos eligit sepulturam, etiam si nihil loco religioso reliquerit, difficultates ingerunt & malitias, donec aliquid muneris manus contingat eorum. Cum igitur non solum a malo, sed ab omni specie mali sit secundum Apostolum abstinendum, exactiones huiusmodi penitus inhibemus.

Quod si quis transgressor exciterit, exacta duplicata restituar, in utilitatem locorum, in quorum fuerint soluta dispendium, fideliter convertenda.

CAP. XLII.

Sacramenta sunt libere conferenda: cogit tamen Ordinarius Laicos observare laudabiles consuetudines.

Idem in eodem. g

Ad Apostolicam audientiam b frequenti relatione pervenit, quod quidam Clerici pro exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, & similibus, pecuniam exigunt & extorquent: & si forte eorum cupiditati non fuerit satisfactum, impedimenta fictitia fraudulenter opponunt. Econtra vero quidam Laici laudabilem consuetudinem erga sanctam Ecclesiam pia devotione fidelium introductam ex fermento haereticae pravitatis nituntur in-

a Idem Innocent. III. in Conc. Later. cap. 64. b Cap. 4. eod. tit. in 1. compil. c commisserit. d repellatur. e Idem Innocent. III. in Conc. Lateran. c. 65. f Cap. 5. eod. tit. in 2. compil. Vid. citatos in cap. cum in Ecclesia. cap. veniens, & c. dilectus. supra eod. tit. g Concil. Later. cap. 66. h Cap. 6. eod. tit. in 4. compil.

fringere, sub praetextu canonicae pietatis. Quapropter super his pravas exactiones fieri prohibemus, & pias consuetudines praecipimus observari: statuentes, ut libere conferantur Ecclesiastica sacramenta, sed per Episcopum loci veritate cognita, compescantur, qui malitiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare.

CAP. XLIII.

Prohibet Abbates Cistercienses solenniter installari: & ponit formam obedientiae, quam praestant suis Episcopis.

Honorius III. universis Abbatibus, & fratribus Cisterciens. Ordinis. (an. 1224. Romae.)

NE a Dei Ecclesiam: [& inf. 1] Installationis b solennitates in electis Abbatibus Ordinis vestri fieri prohibentes: adjicimus, ut Archiepiscopi, & Episcopi ea fiat forma professionis contenti, quae ab origine vestri Ordinis noscitur instituta, quae talis est: Ego frater Abbas Cisterciens. Ordinis subiectionem, & reverentiam, & obedientiam a sanctis Patribus constitutam, secundum regulam sancti Benedicti, tibi Domini Episcopi, tuisque successoribus canonice substituendis, & sanctae sedi Apostolicae, salvo Ordine meo, perpetuo me exhibiturum promitto.

[1 Quam levit proprio sanguine Jesus Christus, macula scditatis coinguit, ruga deformitatis cupiditatis, quae omnium radix est malorum: & ut deformitas quasi ruga sub praetextu consuetudinis, contracta, eliminanda sunt penitus ab eadem, ut dispensatio mysteriorum Dei, & ipsa mysteria gratis accepta, Gieziica pravitatae prorsus abolita, charitate gravata conferantur, quae emere, vel vendere quam detestabile, quamve periculosum existat, liquide potest perpendi ex eo, quod Dominus vendentes & ementes oves & boves eiecit de templo, & cathedras vendentium & ementium columbas evertit. In ejectione denique vendentium & ementium, facinoris inquinantis utroque exprimitur detestatio, & in cathedrarum everfione monstratur, cui poena subiacent hi, qui praesunt, vendentes Dei dona, & Ecclesiastica sacramenta: ut huiusmodi igitur facinus quos coinguit Praelatos, & subditos non possit inficere, quoquomodo auctoritate Apostolica districtius inhibemus, ne quis Archiepiscopus, Episcopus, Archidiaconus, vel Officialis ipsorum a quoquam in Abbatem electo pro benedictione, seu installatione, vel recipienda professione ab eis sub consuetudinis praetextu cuiusdam palefrideum, seu aliud quocumque nomine conceatur, exigere, vel extorquere praesumat. Vobis etiam sub praetextu huiusmodi exacta, taliter interdiximus, ne praestetis, cum non solum a malo, sed ab omni specie mali sit abstinendum.]

CAP. XLIV.

Recepto in Canonicum debetur Praebenda & redditus, consuetudine non obstante, quod non servaverit pravam consuetudinem de aliquo temperali dando ipsis Canonicis.

Gregorius IX. Priori sancti Thomae Esculanen. (an. 1235.)

Jacobus Canonicus Esculanus c exposuit, quod cum ipse J in Ecclesia Aprutin. sit receptus in Canonicum, & in fratrem, Canonici eiusdem Ecclesiae partem proventuum, ac Praebendam sibi assignare recusant, quandam consuetudinem praetendentes, quod prandium habere debeant a Canonico recepto de novo. Quocirca mandamus, quatenus si est ita, dictos Canonicos, ut (tali consuetudine non obstante) sibi, sicut uni ex aliis, in proventibus, & Praebenda provideant, appell. remota compellas.

CAP.

a Qualiter hoc caput spectet ad titulum, colliges ex casu, & clarius hic ex Panormitano & aliis. b Installatio fit, quando electus & confirmatus introducit in stallum, id est, in sedem seu locum constitutum in choro, & Abbati deputatum ad sedendum. c Vid. Doctores in cap. 1. supra eod. tit. & B. Thom. 2. qu. 100. art. 3.

CAP. XLV.

Idem.

Qui ordinavit aliquem sub promissione de non petendo ab ipso provisionem, Ordinator per triennium a collatione, Praesentator vero ab executione ordinum, etiam per triennium suspensus sunt: ordinatus vero ab ordine sic suspensus: & solum per sedem Apostolicam cum eis dispensatur.

Idem.

SI quis ordinaverit a, seu ad ordinem praesentaverit aliquem, promissionem, vel iuramentum ab illo recipiens, quod super provisione sua non inquietet b eundem, Ordinator a collatione, Praesentator vero ab executione ordinum per triennium, & ordinatus ab ordine sic suscepto, donec dispensationem super hoc per sedem Apostolicam obtinere meruerint, noverint se suspensos.

CAP. XLVI.

Habet duo dicta: secundum ibi, & ad resignationes. Et propter breviter, & varietatem lectionum aliter non sumatur.

Idem.

Mandato c nostro recepto, ut cum Monachis, qui per Simoniam dato aliquo locum in monasterio sunt adepti, secundum constitutionem generalis Concilii dispensares: (& infra.) Consult. t. brevier respondentes, dicimus mandatum Apostolicum etiam ad Abbates extendi, & ad resignationes spiritualium & temporalium, quae nullo pacto, sed affectu animi praecedente, utrinque taliter acquiruntur, (in quo casu delinquentibus sufficit per solam poenitentiam suo satisfacere creatori) eos pro Simonia huiusmodi non teneri.

TITULUS IV.

NE PRAELATI VICES SUAS, VEL ECCLESIAS SUB ANNUO CENSU CONCEDANT.

CAP. I.

Qui dat pecuniam, ut Episcopalem, vel spiritualem jurisdictionem exerceat, officio suo privatur, & sic conferens illud amplius conferre non poterit, & canonice punietur. hoc dicit cum sequentibus.

Alexander III. In Concilio Lateran. d (an. 1179.)

Praeterea quoniam quidam in quibusdam partibus sub pretio statuunt, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniae quantitate Episcopalem jurisdictionem exercent: Praesenti decreto statuimus, ut qui de caetero hoc praesumpserit, officio suo privetur, & Episcopus conferendi hoc officium potestatem amittat.

CAP. II.

Summatum est supra cap. proximo.

Idem in Concilio Turon. (an. 1163.)

Quoniam in quibusdam partibus Decani e quidam, vel Archiepiscopi ad agendas vices Episcoporum seu Archidiaconorum, & terminandas causas Ecclesiasticas sub annuo pretio statuunt, quod ad Sacerdotum gravamen, & subversionem iudiciorum non est dubium redundare: id ulterius fieri prohibemus. Quod si quis de caetero fecerit, removeatur a Clero, Episcopus autem, qui hoc sustinuerit, & f Ecclesiasticam jurisdictionem sua

a Vid. Turrecrematam in cap. statuimus, & cap. ordinationes. 1. quest. 1. & Sylvestrum citatum in cap. preced. b inquietaret. c de materia huius cap. vid. D. Sorum libr. 9. de just. & iure. quest. 8. art. 1. ad 6. argum. Martinum Navarrum in Manuali Confessor. c. 23. tit. de Simon. d Cap. 15. incipit, cum in officiis. e Praeterea quoniam. & cap. 1. tit. de Praelatis, ne vices suas, &c. in 1. compil. e Post Conc. Lateran. sub Alex. III. part. 2. cap. 1. f Ecclesiastica iudicia, &c. Tom. II.

patitur dissimulatione perverti, distinctione canonica percellatur.

CAP. III.

Regimen Ecclesiae sub annuo censu committi non debet.

Idem.

Quoniam a enormis quaedam consuetudo in quibusdam locis contra sanctorum Patrum institutiones invaluit, ut sub annuo pretio Sacerdotes ad Ecclesiarum regimen statuatur: ne id fiat, modis omnibus prohibemus: quia dum Sacerdotium sub huiusmodi mercede venale disponitur, ad aeternae retributionis praemium consideratio non habetur.

CAP. IV.

Fructus Ecclesiarum sub annuo censu concedi possunt.

Idem Exon. Episcopo. (an. eod.)

Querelam b Magistri Guil. recepimus, quod cum Ecclesiam de Cephalai c, a G. persona eiusdem ad annum censum tenendam per septennium suscepisset: ipse antequam eam per unius anni spatium tenuisset, auferre praesumpsit: quanquam praestita fide firmaverit, quod usque ad statutum terminum nullam ei exinde molestiam, vel gravamen inferret. Ideoque mandamus, quatenus si confiterit ita esse, eum districte compellas, ut praefatam Ecclesiam dicto Guil. restituat: & usque ad terminum constitutum (secundum quod inter se convenerint d) ipsum eandem permittat pacifice possidere.

TITULUS V.

DE MAGISTRIS, ET NE ALIQUID EXIGATUR

PRO LICENTIA DOCENDI.

CAP. I.

Ecclesia cathedralis providere debet Magistro de beneficio, qui Clericos eiusdem Ecclesiae, & alios pauperes gratis doceat: & vendens licentiam docendi, aut interdicens idoneum ad docendum, beneficio privatur.

Ex Concilio Lateran. (an. 1162.)

Quoniam Ecclesia Dei, sicut pia mater providere tenetur, ne pauperibus, qui parentum opibus juvari non possunt, legendi & proficiendi opportunitas subtrahatur, per unamquamque cathedralem Ecclesiam Magistro, qui Clericos eiusdem, & Scholares pauperes gratis doceat, comperens aliquid beneficium praebatur: [& infra. 1] Pro licentia e vero docendi nullus pretium exigat, vel sub obtentu alicujus consuetudinis ab eis f, qui docent, aliquid quaerant, nec docere quenquam (qui sit idoneus) petita licentia interdicit. Qui autem contra hoc venire praesumpserit, ab Ecclesiastico fiat beneficio alienus. Dignum quippe videtur, ut in Ecclesia fructum g sui laboris non habeat, qui cupiditate animi, dum vendit docendi licentiam, Ecclesiasticum profectum nititur impedire.

[1 Quo docentis necessitas sublevertur, & discipulis via pateat ad doctrinam. In aliis quoque restituitur Ecclesiis, seu magistris, si retroactis temporibus aliquid in eis fuerit deputatum.]

CAP. II.

Pro licentia docendi nihil exigi debet, vel promitti, & exactum restitui, & promissum remitti debet: & negligente inferiore Praelato, ad magistrum constituendum, supplebit hoc superior.

Alexander III. Vinton. Episcopo h (an. 1180.)

Prohibeas i, ne in parochia tua pro licentia docendi exigatur aliquid, aut etiam promittatur. Si quid vero

a Cap. 2. & 3. eod. tit. in 1. compil. b Cap. 4. eod. tit. in 1. compil. c Cephalai. d convenit. e vid. quos citabo in cap. sequent. f al. ab eis, quos docent. g fructus. h Vinton. i Cap. 2. eod. tit. in 1. compil.

vero postea solutum fuerit, vel promissum, remitti promissum facias, & restitui appell. cessante solutum, sciens quod scriptum est a: Gratis accepistis, gratis date. Sane si quis distulerit Magistros in locis congruis instituire, tibi liceat app. postposita, ibi aliorum instructioni præficere viros providos, honestos, & discretos.

CAP. III.

Pro licentia docendi pecunia exigi non debet, etiamsi hoc habeat consuetudo.

Idem Alexand. III. (an. 1180. Romæ.)

Quanto Gallicana b Ecclesia: [& infra. 1] Dignos esse animadversione censemus, qui nomen Magistri scholarum, & dignitatem assumunt, & sine certo pretio Ecclesiasticis viris docendi alios licentiam non impendant. Cum autem hæc præva consuetudo a cupiditatis radice processerit, & decorem admodum Ecclesiasticæ honestatis confundat: mandamus, quatenus (consuetudine ipsa de vestris Ecclesiis extirpata) sub anathematis interminatione hoc inhibere curetis: districte præcipientes, ut quicumque viri idonei, & literati voluerint regere studia literarum, sine molestia, & exactione qualibet scholas regere permittantur. Si qui vero hujusmodi prohibitionis, vel præcepti extirrent transgressores, eos officiis, & dignitatibus spoliatis.

(1 Majorum personarum scientia, & honestate præfulget, eo cautius nititur cavere, quæ confundere Ecclesiasticam videantur honestatem, tanto vehementiori.)

CAP. IV.

In qualibet cathedrali Ecclesia, vel alia in facultatibus sufficienti, debet a Prælo, vel Capitulo unus Magister eligi, cui redditus unius Præbendæ debent assignari: in Metropolitana vero Ecclesia etiam eligi debet Theologus: & si ad Grammaticum, & Theologum non sufficit, provideat ipsi Theologo ex redditibus sua Ecclesiæ, & Grammatico faciat provideri in aliquo Ecclesiarum sua civitatis, vel diocesis.

Innocentius III. in Concilio generali. c. (an. 1216.)

Quia nonnullis propter inopiam, & legendi studium, & opportunitas proficiendi subtrahitur, in Lateran. Concilio pia fuit constitutio d provisum, ut per unamquamque cathedralem Ecclesiam Magistro, qui eisdem Ecclesiæ Clericos aliosque Scholares pauperes gratis instrueret, aliquod competens beneficium præberetur, quo & docentis relevaretur necessitas, & via pateret discipulis ad doctrinam. Verum quoniam in multis Ecclesiis id minime observatur: nos prædictum roborantes statutum adjuvamus, ut non solum in qualibet cathedrali Ecclesia, sed etiam in aliis, quarum sufficere poterunt facultates, constituantur Magister idoneus, a Prælo cum Capitulo, seu majori, & saniori parte Capituli eligendus, qui Clericos Ecclesiarum ipsarum gratis in grammatica e facultate, ac alios instruat juxta posse. Sane Metropolis Ecclesia Theologum nihilominus habeat, qui Sacerdotes, & alios in sacra pagina doceat, & in his præsertim informet, quæ ad curam animarum spectare noscuntur. Assignetur autem cuilibet Magistrorum a capitulo unius præbendæ proventus, & pro Theologo a Metropolitanano tantundem, non quod propter hoc efficiatur Canonicus, sed tamdiu redditus ipsos percipiat, quamdiu perfliterit in docendo. Quod si forte de duobus f Ecclesia Metropolis gravetur, Theologo juxta modum prædictum ipsa provideat, Grammatico vero in alia Ecclesia sua civitatis, sive diocesis, quæ sufficere valeat, faciat provideri.

CAP. V.

Prælati, & Capitula ad studia Theologiæ Scholares doctiles transmittere tenentur, qui in absentia redditus Præbendarum

a Matth. 10. b Cap. 2. eod. tit. in 1. comp. c Scil. Lat. c. 11. & cap. 1. eod. tit. in 4. comp. d institutione e Grammatico. f al de duobus Magistris.

suarum, & beneficiorum per quinquennium integraliter percipient, & si proprii redditus ad sustentationem studii eis non sufficiunt, debet Prælati cum Capitulo eis providere: Magistri vero donec docuerint, integre percipiunt fructus beneficiorum suorum. Honorius III. (an. 1220.)

Super specula a, &c. (& infra. 1) Volumus, & mandamus, ut statutum in Concilio generali de Magistris Theologis per singulas Metropoles statuendis, inviolabiliter observetur: Statuentes, ut quia super hoc propter raritatem Magistrorum se possent forsitan aliqui excusare, ab Ecclesiarum Prælati, & Capitulis ad Theologicæ b professionis studium aliqui docibiles desinantur, qui cum docti fuerint, in Dei Ecclesia velut splendor fulgeant firmamenti c, ex quibus postmodum copia possit haberi Doctorum, qui velut stellæ in perpetuas æternitates mansuri ad justitiam valeant plurimos erudire: quibus si proprii proventus Ecclesiastici non sufficiunt, prædicti necessaria subministrant. Docentes vero in Theologica facultate, dum in scholis docuerint, & studentes in ipsa, integre per annos quinque percipiant de licentia sedis Apost. proventus Præbendarum, & beneficiorum suorum, non obstante aliqua alia consuetudine, vel statuto, cum denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes.

(1 Cum itaque de singulis provinciis puelle speciose, ac virgines pro Rege Assuero, qui beatitudo dicitur, per ancillas quæri debeant, & adduci ad arcem, & mœnia civitatis per manum Aggei mundum muliebrem accipere, necessariorum videlicet fulcimenta.)

TITULUS VI.

DE JUDEÏS, SARRACENIS, ET EORUM SERVIS.

CAP. I.

Si servus a Judæo emptus causa mercimonii factus est, vel fieri desiderat Christianus, pro XII. solidis redimitur. Ex Concilio Maten. d

Præsentis Concilio sancimus, ut nullum Christianum mancipium Judæo serviat, sed datis XII. solidis pro quolibet bono mancipio ipsum quicumque Christianorum, seu ad ingenuitatem, seu ad servitium, licentiam habeat redimendi: & si Christianus fieri desiderat, & non permittitur, idem fiat: quia nefas est, quem Christus redemit, blasphemum Christi in servitutis vinculis detinere.

CAP. II.

Judeus Christianum in servum habere non potest, in adscriptitium vero potest.

Gregorius Episc. e Lucen. (an. 600. Roma in Tusciam.)

Multorum ad f nos: (& infra. 1) Nulli Judæo liceat Christianum mancipium in suo dominio retinere: sed si qui apud eos inveniuntur, libertas eis servetur. Hi vero, qui in possessionibus eorum sunt, licet legum distinctione sint liberi, tamen quia colendis terris eorum diutius adhæserunt, utpote conditione g loci debentes, ad colenda rura remaneant, consuetas pensiones prædictis viris præbentes. Cuncta etiam, quæ de colonis vel originariis jura præcipiunt, peragant, & nihil eis extra hoc oneris indicatur. Quod b si quisquam Judæorum aliquem de his, vel ad alium transferre locum, vel ad aliud obsequium retinere voluerit, ipse sibi imputet, qui jus colonarium, & jus domini sibi juris severitate damnavit.

(1 Relatione pervenit, a Judæis in Lucensi civitate degentibus)

a Pars hujus capituli sup. tit. ne Cler. vel Monach. b Theologiæ. c Vid. auth. habita C. ne filius pro parte. d Maricon. e Lib. 3. indict. 12. epist. 21. f C. 3. eod. tit. in 1. comp. g conditionem. al. conditioni. g al. Verum si quisquam.

tibus ad servitium Christiana detineri mancipia, quæ res tanto nobis visa est asperior, quanto Fratemitatis tuæ patientia operator. Oportebat quippe respectu loci tui, atque Christianæ religionis intuitu nullam relinquere occasionem superstitioni Judæicæ, ne simplices anime non tam suasionibus, quam potestatis jure quodammodo deservirent. Quamobrem hortamur Fratemitatem tuam, ut secundum piissimarum legum tramitem]

CAP. III.

Judæi antiquas Synagogas retinere possunt, novas erigere non possunt.

Idem Genuens. Episcopo. a (an. 600. Romæ.)

I. Judæi b de civitate: [& infra.] Sicut legalis definitio Judæos novas non patitur erigere Synagogas, ita eos sine inquietudine veteres habere permittit.

CAP. IV.

In die Veneris sancta non licet Judæis tenere ostia, vel fenestras apertas.

Alexander III. (an. 1180.)

Quia c super his: (& infra.) Generaliter interdicas, ut Judæi ostia, vel fenestras in die Parasceves apertas non habeant, sed clausas teneant tota die.

CAP. V.

Excommunicari debent Christiani, qui in domo servium Judæis, vel Sarracenis, sive Paganis. Et Principes secularis excommunicari debent, qui Judæos baptizatos suis bonis spoliare presumpserunt.

Idem in Concilio Lateran. d (an. 1179.)

II. Judæi, sive Sarraceni neque sub alendorum puerorum suorum obtentu, nec pro servitio, vel alia qualibet causa Christiana mancipia in domibus suis permittantur habere: excommunicentur autem, qui cum eis præsumpserint habitare: [& infra.] Si qui præterea e Deo inspirante ad fidem se converterint Christianam, a possessionibus suis nullatenus excludantur, cum melioris conditionis ad fidem conversos esse oporteat, quam antequam fidem susceperint, habebantur. Si autem secus fuerit factum, Principibus, seu potestatibus eorumdem locorum injungimus sub pena excommunicationis, ut portionem hæreditatis suæ, & bonorum suorum ex integro eis faciant exhiberi.

CAP. VI.

Christiani deferentes Sarracenis merces prohibitas, vel in ipsorum navibus navigantes excommunicandi sunt, & rebus eorum privandi, & efficiuntur capientium servi.

Idem in eodem. (an. 1179.)

Ita quorundam animos occupavit sæva cupiditas, ut qui gloriantur nomine Christiano, Sarracenis arma, ferrum, & ligamina deferant galearum, & pares, aut etiam superiores in malitia fiant illis, dum ad impugnandos Christianos arma eis, & necessaria subministrant. Sunt etiam, qui pro cupiditate sua in galeis, & piraticis Sarracenorum navibus regimen, & curam gubernationis exercent. Tales igitur ab Ecclesiastica communione præcisos, & excommunicationi subiectos, rerum suarum per Principes catholicos, & Consules civitatum privatione mulctari g, & capientium fieri servos censemus. Præcipimus etiam, ut per Ecclesias maritimarum urbium crebra, & solennis in eos excommunicatio proferatur.

CAP. VII.

Judæi veteres Synagogas in priorem statum reformare possunt: de novo erigere non possunt.

a al. Gen. al. Jan. b C. 4. eod. tit. in 1. comp. c C. 7. eod. tit. in 1. comp. d C. 26. & C. 5. eod. tit. in 1. comp. e Vid. extravagant. Pauli III. quæ incipit, Cupientes Judæos, ubi multa Judæis conversis privilegia conceduntur. f lignamina. g Jure civili puniuntur. cap. cum confiso. bonorum. l. 2. C. quæ res export. non debeant.

Idem. (an. 1180. Romæ.)

Consultuit a: [& infra.] Judæos de novo construere Synagogas, ubi non habuerunt, pati non debes. Vetum si antiquæ corruerint, vel ruinam minantur, ut eas readificent, potest æquanimitè tolerari: non autem, ut eas exalcent, aut ampliores, aut pretiosiores faciant, quam antea fuisse noscuntur: qui utique hoc pro magno debent habere, quod in veteribus Synagogis, & suis observantiis tolerantur.

CAP. VIII.

In familiari servitio Judæorum Christiani esse non debent. Idem.

Ad hæc b omnibus Christianis, qui sunt in jurisdictione vestra, penitus interdicas, & si necesse fuerit, distinctione Ecclesiastica compellatis eosdem c, ne Judæorum servitio se assidue pro aliqua mercede exponant, quod etiam obstetricibus, & nutricibus eorum prohibere curetis, ne infantes Judæorum in eorumdem domibus nutrire præsumant. Quoniam Judæorum mores, & nostri in nullo concordant, & ipsi de facili ob continuam conversationem, & assiduum familiaritatem ad suam superstitionem, & perfidiam simplicium animos inclinentur.

CAP. IX.

Judæi invitati non sunt baptizandi, nec ad hoc cogendi, nec sine judicio puniendi, aut rebus suis spoliandi, vel in suis festivitibus molestandi, nec ipsorum cæmeteria violanda, aut eorum corpora exhumanda.

Clemens III. (an. 1190.)

Sicut d Judæi: (& infra. 1) Statuimus, ut nullus invitatus vel nolentes Judæos ad baptismum venire compellat. Si quis autem ad Christianos causa fidei confugerit, postquam voluntas ejus fuerit patefacta, Christianus absque calumnia efficiatur: quippe Christi fidem habere non creditur, qui ad Christianorum baptismum e non spontaneus, sed invitatus cogitur f pervenire.

Nullus etiam Christianus eorum quemlibet sine judicio terrene potestatis vel occidere, vel vulnerare, vel suas pecunias auferre præsumat, aut bonas, quas hæcenus habuerint consuetudines, immutare: præsertim in festivitatum suarum celebratione quisquam fustibus, vel lapidibus eos nullatenus perturbet, neque aliquis ab eis coacta servitia exigat, nisi quæ ipsi tempore præterito facere consueverunt. Ad hoc malorum hominum pravitati, & avaritiæ obviantes, decernimus, ut nemo cæmeterium Judæorum mutilare, aut invadere audeat, sive obtentu pecunie corpora humana effodere. Si quis autem hujusmodi decreti tenore cognito (quod absit) contraire præsumperit, honoris, & officii sui periculum patiatur, aut excommunicationis sententia plectatur g, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit.

(1 Non debent in Synagogis ultra quam in lege permissum est, præsumere: ita in his, quæ eis concessa sunt, nullum debent præjudicium sustinere.)

CAP. X.

Ponit duas indulgentias illorum, qui Paganis prædicant. Idem.

Quam b sit laudabile: (& infra.) Tuis, frater Episcopo, petitionibus annuentes, tibi, tuisque foecis, cum ad prædicandam Christi fidem Paganis i exhiberis, Apost. auct. concedimus, ut vobis his cibis cum modestia, & gratiarum actione, servata temporum qualitate juxta

R 1 2

a Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. b Cap. 2. eod. tit. in 2. comp. c dictio, eisdem, deest in antiquis. d Cap. 3. eod. tit. in 2. compit. e baptisma. f cognoscitur. g plectetur. h Cap. 4. eod. tit. in 2. comp. i Scriptores Christiani paganos vocant omnes idolorum cultores, qui nunquam fidem catholicam agnoverunt.

canonicas sanctiones, uti liceat, qui vobis ab ipsis infidelibus apponuntur.

Insuper indulgemus, ut quicumque Religiosi, seu Clerici idonei ad annunciandum gentibus Evangelicam veritatem, requisita, & habita Prælatorum suorum licentia, tibi voluerint adherere, id absque contradictione qualibet liberam exequendi habeant auctoritate Apostol. facultatem.

C A P. XI.

Pro redimendis captivis licet ire Alexandriam, jurantibus, quod nihil deferent auxilii, seu subsidii extra redemptionis articulum: portans vel mittens etiam post treugas merces prohibitas, excommunicatus est: & pacis appellatione non veniunt treuge.

Idem.

Significavit a nobis tua Fraternitas, quomodo aliqui civium in Alexandriam valeant proficisci pro recuperandis concivibus suis, qui illic in captivitate tenentur. Hoc arbitramur licite posse fieri, dummodo nihil in mercibus suis, vel alio modo secum illuc deferant, unde possit Sarracenis (excepto redemptionis articulo) aliquod commodum aut subsidium provenire: quod etiam coram te prius juramento firmabunt. Illi quoque, qui post treugam in transmarinis partibus factam, cum commercio Alexandriam adiverint, si detulerint merces prohibitas causa lucrandi, excommunicationis vinculum non evadunt b: sicut nec illi, qui in personis propriis non euntes, merces eis per nuncios destinant. Ad ultimum illos, qui juraverunt se amplius in terram Sarracenorum cum mercibus non ituros, nisi pax esset inter Christianos, & ipsos, & post treugam factam venerint illic: conditio illa de pace aut treuga habenda ab excommunicationis vinculo non absolvit.

C A P. XII.

Excommunicati sunt, qui cum Sarracenis tempore guerra aliquod habent commercium, vel eis præstant subsidium.

Idem.

Quod olim c præceptum fuit: [& inf.] Sane licet hoc fuerit in Concilio d Later. districte inhibendum, nos tamen omnes illos excommunicationi supponimus, qui jam amplius cum Sarracenis mercimonium habuerunt, vel per se, vel per alios navibus, seu quocunque alio ingenio eis aliqua rerum subsidia, seu consilia, quamdiu inter nos & illos guerra duraverit, duxerint impendenda. Vestra igitur discretionis mandamus, quatenus nec per vos, nec per vestras naves, nec alio quocunque modo aut ingenio eis mercimonia, consilia, vel alia subsidia transmittatis: ne si aliqui in sua malitia indurati, secus agere præsumperint, non solum ipso jure incidant in excommunicationem illam, verum etiam iram Dei viventis incurrant.

C A P. XIII.

Judei nutrices, vel servientes Christianos habere non debent, contra facientibus interdicitur Christianorum commercium.

Innocentius III. Archiepiscopo Senon. & Episcopo Parisiensi. (an. 1212.)

Et si e Judæos (quos propria culpa submitit perpetuæ servituti) pietas Christiana receptet, & sustineat cohabitationem illorum: ingrati tamen nobis esse non debent, ut reddant Christianis pro gratia contumeliam, & de familiaritate contemptum, qui tanquam misericorditer in nostram familiaritatem admitti, nobis illam retributionem impendunt, quam (juxta vulgare proverbium) mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu, suis consueverunt hospitibus exhibere. Accepimus autem, quod Judæi fa-

a Cap. 5. eod. tit. in 2. compil. b evadant. c Cap. 6. eod. tit. in 2. compil. d Sub Alexand. III. cap. 24. e Cap. 1. eod. tit. in 3. compil. vide notas cap. 1. & 5. hoc eod. tit.

ciunt Christianas filiorum suorum nutrices a, & (quod non tantum dicere, sed etiam nefandum est cogitare) cum in die Resurrectionis Dominicæ illas recipere corpus, & sanguinem Jesu Christi contingit, per triduum antequam eos lactent, lac effundere faciunt in latrinam. Alia insuper contra fidem catholicam detestabilia, & inaudita committunt, propter quæ fidelibus est verendum, ne divina indignationem incurrant: cum eos perpetrare patiuntur indigne, quæ fidei nostræ confusionem inducunt: (& infra. 1) Inhibemus ergo districte, ne de cætero nutrices, vel servientes habeant Christianos, ne filii liberæ filii famulentur ancillæ, sed tanquam servi a Domino reprobati, in cujus mortem nequiter conjurarunt, se saltem b per effectum operis recognoscant servos illorum, quos Christi mors liberos, & illos servos effecit: (& infra. 2) Si vero nutrices, & servientes non dimiserint Christianos, sub excommunicationis poena inhibeat e districte omnibus Christianis, ne cum eis commercium aliquod audeant exercere.

[1 Rogamus igitur charissimum in Christo filium nostrum Philippum Regem Francorum Illustrum: mandamus etiam Nobili viro M. Duci Burgundie, & Comitisse Treven. ut taliter repriment Judæorum excessus, ne cervicem perpetuæ servitutis jugo submittam præsumant erigere contra reverentiam fidei Christianæ.]

[2 Qui cum jam coeperint rodere more muris, & pungere sicut serpentes, verendum est, ne ignis receptus in sinu, corrosa consumat. Quocirca F. r. per A. f. m. q. prædictum Regem, & alios ad hoc ex parte nostra, ita diligenter monere ac efficaciter inducere procuretis, quod Judæi perfidi de cætero nullatenus infestescant, sed sub timore servili præstant semper verecundiam culpæ suæ, ac si reverentur honorem fidei Christianæ.]

C A P. XIV.

Judæus, qui percussit Clericum, temporaliter punitur: & si de facto puniri non potest, interdicitur sibi Christianorum commercium, donec satisfecerit injuriam passo.

Idem.

Postulasti d, qualiter contra Judæum procedere debeas, qui manus injecit in quendam Clericum violentas? Ad quod breviter respondemus, quod si dictus Judæus tuæ jurisdictionis existit, ipsum poena pecuniaria punias, vel alia (secundum quod convenit) temporalia, faciens læto satisfactionem congruam exhiberi: alioquin ejus Dominum moneas & inducas, ut passo injuriam, & Ecclesiæ ab eo satisfieri faciat competenter: quod si Dominus ejus neglexerit adimplere, tu Christianis omnibus e per cens. Eccles. interdicas, ne cum ipso Judæo antequam satisfaciatur, præsumant commercia exercere.

C A P. XV.

Judæi, & Sarraceni utriusque sexus debent in terris Christianorum uti habitu, per quem a Christianis discernantur, & in die passionis Domini non debent in publicum progredi, nec in contumeliam creatoris proflere.

Idem in Concilio generali. f (an. 1216.)

In nonnullis provinciis a Christianis Judæos, seu Sarracenos habitus distinguit diversitas: sed in quibusdam sic quædam inolevit confusio, ut nulla differentia discernantur g. Unde contingit interdum, quod per errorem Christiani, Judæorum, seu Sarracenorum, & Judæi, seu Sarraceni Christianorum mulieribus commiscantur. Ne igitur tam damnatæ commixtionis excessus per velamen erroris

a Vid. Marquardum tractat. de Judæis part. 1. cap. 3. num. 15. b In Cod. Barbarie, recognoscant se esse servos, &c. c Vid. B. Thom. 2. 2. quæst. 10. art. 9. d Vid. Nicolaum Eymericum in Directorio inquisitorum. 2. quæst. 46. num. 8. & 9. e Distio, omnibus, deest in antiquioribus Cod. f Idem scilicet Innocent. III. in Conc. Later. cap. 68. & cap. 1. eod. tit. in 4. compil. g discernantur.

a erroris hujusmodi, ulterioris b excusationis possint habere diffugium: statumus, ut tales utriusque sexus in omni Christianorum provincia, & omni tempore, qualitate habitus publice ab aliis populis distinguantur. In diebus autem lamentationis, & dominicæ passionis in publicum minime prodeant, eo quod nonnulli ex ipsis talibus diebus (sicut accepimus) & ornatus non erubescunt incedere, ac Christianis, qui sacratissimæ passionis memoriam exhibentes, lamentationis signa præstant, illudere non formidant. Illud autem strictissime inhibemus, ne in contumeliam creatoris c proflere præsumant. Et quoniam illius dissimulare non debemus opprobrium, qui probra nostra delevit: præcipimus præsumptores hujusmodi per Principes seculares condignæ animadversionis adjectione compesci, ne Crucifixum pro nobis aliquatenus blasphemare præsumant.

C A P. XVI.

Præponens Judæum, vel Paganum publicis officiis, per Concilium provinciale corripitur, & præposito denegatur Christianorum commercium, donec deposuerit officium, & in usus Christianorum pauperum restituerit inde quaesita, secundum Episcopi providentiam.

Idem in eodem. d

Cum sit nimis absurdum, ut blasphemus Christi in Christianos vim potestatis exerceat: quod super hoc Toletanum Concilium provide statuit, nos propter transgressorum audaciam in hoc generali Concilio innovamus, prohibentes, ne Judæi publicis officiis præferantur: quoniam sub tali prætextu Christianis plurimum sunt infesti. Si quis autem eis officium tale commiserit, per provinciale Concilium, quod singulis annis præcipimus celebrari, monitione præmissa, districte, qua convenit, compescatur. Officiali vero hujusmodi, tamdiu Christianorum communio in commerciis, & aliis denegatur, donec in usus pauperum Christianorum, secundum providentiam diocesis. Episcopi convertatur, quicquid fuerit a Christianis adeptus occasione officii sic suscepti: & officium cum pudore dimittat, quod irreverenter assumpsit. Hoc idem extendimus ad Paganos.

C A P. XVII.

Concilium generale repetit Concilium Lateranense supra eod. ita, & addit poenam satisfactionis tempore absolutionis impendendam.

Idem in eodem.

Ad liberandam e Terram Sanctam: [& inf.] Excommunicamus præterea & anathematizamus illos falsos, & impios Christianos, qui contra ipsum Christum, & populum Christianum Sarracenis arma, ferrum, & ligamina deferunt galearum: eos etiam, qui galeas eis vendunt vel naves, quique in piraticis Sarracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel machinis, aut quibuslibet aliis aliis quod eis impendunt consilium, vel auxilium in dispendium Terræ Sanctæ: ipsosque rerum suarum privatione multari, & captivum servos fore censemus: præcipientes, ut per omnes urbes maritimas diebus Dominicis, & festivis hujusmodi sententia publice innovetur. Et talibus gremium non aperiat Ecclesiæ, nisi totum, quod ex commercio tam damnato perceperint, & tantundem de suo in subsidium Terræ Sanctæ transmiserint, ut æquo judicio, in quo deliquerint, puniantur. Quod si forte solvendo non fuerint, sic alias reatus talium castigetur, quod in poena ipsorum aliis interdicitur audacia similia præsumendi.

C A P. XVIII.

Judæi, vel Pagani publicis officiis præficiendi non sunt: & si

a Velamentum. b ulterius. c al. redemptoris, ut in Conc. & vet. comp. d Later. c. 69. & cap. 2. eod. tit. in 4. compil. e vide Martinum Navarrum supr. citatum.

eis regalia jura vendantur, ad ea colligenda præfendus est Christianus non suspectus.

Gregorius IX. Astoricens. a & Lucen. Episcopis. (an. 1236. Roma in Hispaniam.)

EX speciali b, quem erga illustrem Regem Portugalliæ gerimus, charitatis affectu: [& infra.] Mandamus, quatenus Regem ipsum sollicite inducatis, ne in officiis publicis Judæos Christianis præficiat, sicut in generali Concilio continentur: & si forte reditus suos Judæis vendiderit, vel Paganis, Christianum tunc deputet de gravaminibus inferendis Clericis, & Ecclesiis non suspectum, per quem Judæi, five Sarraceni, sine Christianorum injuria, jura regalia consequantur.

C A P. XIX.

Se ipsum summat.

Idem.

Nulli Judæo d baptizatum, vel baptizari volentem emere liceat, vel in suo servitio retinere. Quod si quem nondum ad fidem conversum causa mercimonii emerit, & postmodum factus sit, vel fieri desideret Christianus, datus pro eo XII. solidis ab illius servitio protinus subtrahatur. Si autem intra tres menses ipsum venalem non exposuerit, vel ad sibi servitium emerit eundem, nec ipse vendere, nec alius audeat comparare: sed nullo dato pretio perducatur ad præmia libertatis.

TITULUS VII. DE HÆRETICIS.

C A P. I.

Infidelis est, qui non habet certitudinem fidei, & infideli non est credendum in præjudicium alterius.

Stephanus Papa omnibus Episcopis.

(an. 156. Romæ.)

Dubius in fide, infidelis est. Nec eis omnino credendum est, qui fidem veritatis ignorant.

C A P. II.

Errare in fide convincitur, qui alios errantes, cum potest, ab errore non revocat.

Leo Papa. (an. 420. Romæ.)

Qui alios f, cum potest, ab errore non revocat, se ipsum errare demonstrat.

C A P. III.

Hæreticus perseverans, æternaliter damnatur: cui nec prodest baptismus, nec elemosyna, vel martyrium, vel aliud quodcumque bonum, quoad hoc, ut consequatur vitam æternam.

Augustinus de fide Catholica.

Firmissime g tene, & nullatenus dubites, omnem hæreticum, vel schismaticum cum Diabolo, & angelis ejus, æterni ignis incendio participandum h, nisi ante finem vitæ Catholicæ fuerit incorporatus, & redintegratus Ecclesiæ: [& post pauca.] Omni homini, qui Ecclesiæ catholice non tenet unitatem, neque baptismus, neque elemosyna quantumlibet copiosa, neque mors pro nomine Christi suscepta, proficere poterit ad salutem.

C A P. IV.

Damnato auctore damnantur ejus scripturæ, & libri, & opera. Gregorius Anastasio Antiocheno. (an. 600. Romæ in Syriam.)

Fraternitatis tuæ: [& inf.] Cum Celestinus, atque Pelagius in Ephesina Synodo sint damnati: quomodo poterunt illa capitula recipi, quorum damnantur auctores?

C A P.

a Episcopatus sunt Hispania, de quibus Vasæus in annalibus Hispaniæ, cap. 20. b vid. Marquardum tract. de Judæis p. 2. c. 6. & 7. c Lat. sub Innocent. III. c. 69. d vid. notas hujus decreti. e not. Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. g Cap. 3. eod. tit. in 2. compil. h mancipandum.